

OSSE ONTWIKKELAGENDA WMO

2020-2023

OPINIENOTA: **LOKALE BELEIDSONTWIKKELING WMO '20-'23**

VOORSTEL: UITVOERING WMO o.b.v. Lokale ONTWIKKELAGENDA

3 THEMA'S

ONDERZOEKSVRAGEN

ONTWIKKELOPGAVEN

Zo doen we recht
aan de diversiteit en
complexiteit van de
lokale WMO-
opgaven

VRAGEN AAN DE OPINIËRENDE COMMISSIE:

1. ONDERSCHRIJFT U DE UITGANGSPUNTEN EN 3 INHOUDELIJKE THEMA'S?
2. ONDERSCHRIJFT U DE ONTWIKKELOPGAVEN VOOR DE LOKALE WMO VOOR DE KOMENDE JAREN?
3. WELKE ONTWIKKELOPGAVEN HEBBEN VOOR U DE HOOGSTE PRIORITEIT?

OPINIËRENDE
COMMISSIE
SOCIAAL-BESTUURLIJK

Opinienota Lokale beleidsontwikkeling Wmo 2020 -2023

1. Aanleiding

Op 27 juni is het regionale beleidskader Wmo 2020-2023 ter vaststelling aangeboden aan de raad. In het regionale beleidsplan zijn de speerpunten voor de komende jaren voor het regionale beleid opgenomen.

We bouwen voort op de regionale visie die we bij de start van de Wmo 2015 met elkaar bepaalden: *' We geloven in de mogelijkheden van mensen en gaan daarvan uit. Wanneer het (tijdelijk) met de eigen mogelijkheden en het eigen netwerk niet lukt om mee te doen, geven we ondersteuning op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Zo zorgen we er voor dat iedereen kan meedoen en zo lang mogelijk zelfstandig kan blijven wonen. Ook als iemand ouder wordt, een handicap, een beperking of een chronische ziekte heeft.'*

Regionaal is afgesproken deze regionale kaders op lokaal niveau verder uit te werken. Op deze manier sluit het nieuwe Wmo beleid goed aan bij de behoeften van de Osse inwoners.

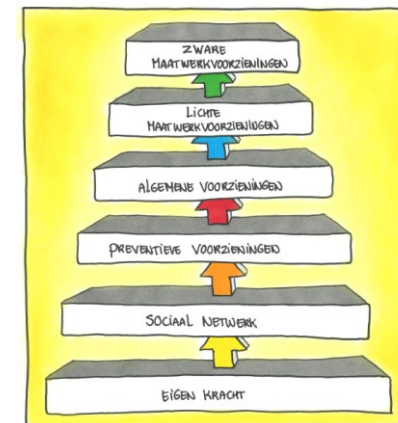
In het overleg met de raad op 15 mei 2019 spraken gemeenteraadsleden, wethouder Thijs van Kessel en ambtenaren Wmo over de koers en richting van de Osse Wmo aanpak voor de komende 4 jaar. Wethouder van Kessel heeft in dat overleg toegezegd dat er in uw raad in september een opiniërende vergadering over het lokale Wmo-beleid zal plaatsvinden. In deze notitie staan de hoofdlijnen en vragen die het college van B&W aan uw raad ter opiniëring voorlegt. Na de bespreking van deze vragen werken we de ontwikkelagenda verder uit met een uitvoeringsplan waarin we concrete doelen stellen om de gewenste resultaten te bereiken. Deze zullen ter kennisname aan de raad worden gestuurd.

Op 15 mei constateerden we gezamenlijk dat de Wmo divers, breed en complex is. Er zijn geen eenduidige - en eenvoudige antwoorden op de huidige vraagstukken. We stellen daarom voor om voor de Osse uitvoering van de Wmo een ontwikkelagenda te maken waarin we:

- met het kiezen van 3 inhoudelijke thema's de focus op de uitvoering van Wmo in Oss bepalen; (zie pagina 6 t/m 8)
- recht willen doen aan de diversiteit en complexiteit van de lokale Wmo opgave door ontwikkelopgaven te benoemen;

Onze vragen aan u zijn:

- Onderschrijft u de uitgangspunten en 3 inhoudelijke thema's voor de Osse Wmo?
- Onderschrijft u de ontwikkelopgaven voor de lokale Wmo voor de komende jaren?
- Welke ontwikkelopgaven hebben voor u de hoogste prioriteit?

2. Welk resultaat willen we bereiken met de lokale ontwikkelagenda Wmo?

De lokale ontwikkelagenda stuurt op:

1. Goede uitvoering geven aan de wettelijke taken Wmo (zie bijlage 1)
2. Het verstevigen van de basis van welzijn en ondersteuning in onze gemeente.
3. Lokaal vervolg geven aan de regionale- en lokale transitieopgave van de Wmo.
4. De uitvoering van de Wmo taken financieel beheersbaar houden binnen een steeds veranderende omgeving.

Veranderende omgeving: waar hebben we mee te maken?

We hebben te maken met een (deels door nieuwe landelijke wet- en regelgeving) sterk veranderende omgeving:

- Waarin o.a. door vergrijzing de druk op de voorzieningen groter wordt en budgetten niet toenemen
- Waarin we een beweging zien naar meer vraag en inzet van dure voorzieningen in plaats van verschuiving naar meer welzijnsvoorzieningen
- Waarin de Langdurige zorg en GGZ zorg versmalt en mensen met complexe problemen vaker en meer een beroep doen op Wmo ondersteuning
- Waarin mensen met grote problemen niet altijd in beeld zijn

Maar ook

- Waarin mensen opbloeien als ze van betekenis kunnen zijn voor elkaar
- Waarin mensen liever niet afhankelijk zijn van hulp
- Waarin we op kleine schaal grote verschillen kunnen maken
- Waarin we als netwerk steeds beter samenwerken

3. Visie en uitgangspunten voor de ontwikkelagenda Wmo Oss.

Visie op maatschappelijk ondersteuning (Wmo) in de gemeente Oss

Samen zorgen we voor een goede ondersteuning van inwoners in de gemeente Oss op het terrein van welzijn en maatschappelijke ondersteuning. Zodat inwoners zoveel mogelijk zelfstandig kunnen wonen, zelfredzaam zijn en kunnen participeren in de samenleving.

- *We werken aan een sterke sociale basis: inwoners zijn betrokken en doen zoveel mogelijk zelf en met hun sociale omgeving*
- *Inwoners in kwetsbare posities redden het, met (tijdelijke) ondersteuning, zelf.*
- *Voor inwoners met psychische kwetsbaarheid organiseren we lichte ondersteuning en hulp nabij zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen wonen.*

We werken de ontwikkelagenda uit in 3 thema's. We hanteren daarbij de volgende uitgangspunten.

1. SAMEN, GEBIEDSGERICHT en PREVENTIEF

Het lokale Wmo-beleid gaat over het brede gebied van welzijn en maatschappelijke ondersteuning in Oss. We streven naar een **goed leefklimaat** en een **sterke sociale basis**¹ (in Oss, wijken, buurten en dorpen). We zijn hier samen verantwoordelijk voor met inwoners, professionele partijen, vrijwilligersorganisaties, ondernemers, (sport) verenigingen, moskeeën, kerken enz.

Van een goed leefklimaat en een sterke gemeenschap gaat een belangrijke **preventieve werking** uit. Waardoor mensen goed met elkaar kunnen samenleven en wonen, van betekenis kunnen zijn voor elkaar en problemen zoals bijv. eenzaamheid voorkomen worden.

In de Wmo verstaan we onder **preventie** alles wat ertoe leidt dat zwaardere zorg kan worden voorkomen. We gebruiken daarbij het uitgangspunt van positieve gezondheid: 'het vermogen van mensen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven (Huber 2012)'. Ook respijtzorg aan mantelzorgers zien we als preventie om uitval/overbelasting van de mantelzorg te voorkomen en te zorgen dat er minder vaak zwaardere 'formele' zorg voor cliënten nodig is. We werken **gebiedsgericht** vanuit de notie dat de gemeente bestaat uit een **stad** en veel **dorpen**, met veel diversiteit. Hierdoor zijn er verschillende dingen nodig om samen te zorgen voor een goed leefklimaat en sterke sociale basis in de verschillende wijken en kernen. Dit betekent dat we meer op gebiedsniveau kijken en doen wat nodig is.

2. OP MAAT en INTEGRAAL

Het lokale Wmo-beleid gaat over het **ondersteunen van inwoners** op momenten dat dit zelf niet lukt. Ondersteuning die helpt zelfstandig te zijn en mee te doen in de samenleving. Als er ondersteuning nodig is die niet bij onze algemene voorzieningen² gevonden kan worden, kunnen mensen een beroep doen op de gemeente. We willen het liefst allemaal zo zelfstandig mogelijk blijven en niet afhankelijk zijn van anderen. Vaak proberen mensen eerst al met hulp uit de eigen omgeving zich te redden. We realiseren ons dat ondersteuning vragen bij de gemeente voor mensen een grote stap kan zijn. Het uitgangspunt voor de ondersteuning is de **inwoner en zijn / haar vraag**. We ondersteunen zoveel mogelijk **integraal**; in samenhang en afstemming met vragen van de inwoner op andere leefgebieden. In onze gemeente wonen veel verschillende mensen. 'De' inwoner bestaat niet. Dat betekent dat oplossingen ook divers en **op maat** moeten zijn. Niet alleen de gemeente kan ondersteuning geven. Mensen kunnen elkaar, vanuit **mantelzorg** of als **vrijwilliger**, ook helpen. Ook **ervaringsdeskundigheid** op alle leefgebieden is van grote toegevoegde waarde voor mensen. We moeten ons er bewust van zijn dat het geven van deze ondersteuning zwaar of moeilijk kan worden. We vinden het belangrijk dat mensen **zo lang mogelijk veilig thuis** kunnen wonen. Hierbij gaat het om volwassenen in **kwetsbare posities** in alle leeftijdsgroepen. Voorzieningen en ondersteunende netwerken dichtbij mensen zijn belangrijk hierbij. Omdat we uitgaan van vragen van inwoners, hebben we **geen doelgroepenbeleid**. Waar het kan zoeken we naar **collectieve oplossingen** voor individuele vragen.

¹ Met sociale basis bedoelen we het geheel van informele netwerken, burgeractiviteiten en betekenisvolle relaties tussen burgers onderling en tussen burgers, professionals en overheid (Movisie 2018)

² Zie bijlage 3 voor de omschrijving van de begrippen algemene en maatwerkvoorzieningen

Thema's met vragen en ontwikkelopgaven

	Thema	Ontwikkelopgaven
1.	<p>We werken aan een sterke sociale basis; Inwoners redden zich zelf en samen.</p> <p>Met sociale basis bedoelen we het geheel van informele netwerken, burgeractiviteiten en betekenisvolle relaties tussen burgers onderling en tussen burgers, professionals en overheid (Movisie 2018)</p> <p>Met een sterke sociale basis voelen inwoners zich betrokken bij elkaar en nemen verantwoordelijkheid voor zichzelf en hun sociale omgeving (zelf- en samenredzaamheid) Een sterke basis werkt preventief en kan vroegtijdige inzet van zorg of zwaardere zorg voorkomen.</p> <p>Een cruciale pijler voor het versterken van de sociale basis is een beter inzicht in de behoeften van inwoners in kwetsbare posities. Zodat we meer preventief kunnen helpen en bijvoorbeeld overbelasting van mantelzorgers helpen voorkomen.</p> <p>Om goed zicht te krijgen op de verschillende behoeftes van inwoners in wijken en kernen willen we dat sociale teams meer zichtbaar en nabij zijn in wijken en kernen. En dat zij het profiel van de buurt kennen.</p> <p>Door met de sociale teams, wijk coördinatoren, inwoners en maatschappelijk partners wijk / gebiedsgericht te werken sluiten we aan bij de lokale vraagstukken en de diversiteit in de gemeente. Uitgangspunt daarbij is preventief en collectief te ondersteunen indien nodig.</p> <p><u>Vragen</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wat is er nodig om samen met inwoners en maatschappelijke partners de sociale basis in de verschillende wijken en kernen te versterken? 2. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat daarbij meer gebruik gemaakt wordt van algemene voorzieningen, zoals welzijnswerk in de buurt en laagdrempelige activiteiten die sociale samenhang bevorderen en eenzaamheid voorkomen? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. We bepalen per wijk /kern (op basis van wijkprofiel) samen met inwoners en netwerken de specifieke maatschappelijke vraagstukken en wat nodig is op het gebied van preventie. 2. We onderzoeken hoe het collectief aanbod past bij de wijk; wat ontbreekt en waar uitbreiding nodig is. 3. We ondersteunen (burger) initiatieven die preventief en collectief bijdragen aan het oplossen van de vraagstukken van de wijk /kern. 4. We breiden de mantelzorgondersteuning conform behoefte uit en passen het beleid hierop aan. 5. We willen (waar passend) individuele voorzieningen om kunnen vormen tot algemene voorzieningen in wijk en kernen.

2.	<p>Inwoners in kwetsbare posities redden het met ondersteuning zelf.</p> <p>Aan inwoners die het zonder ondersteuning niet redden om zelfredzaam te zijn en mee te doen in de samenleving bieden we ondersteuning dichtbij, zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig.</p> <p>We vinden het belangrijk dat inwoners die ondersteuning nodig hebben weten waar ze moeten zijn met hun vragen en dat ze snel, goed en efficiënt geholpen worden. We willen dat de toegang uitgaat van de vraag van inwoners en domein overstijgend werkt.</p> <p><u>Vragen</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hoe zorgen we ervoor dat de inwoners weten waar zij geholpen kunnen worden? 2. Hoe zorgen we beter dat inwoners vanuit hun leefwereld met passende ondersteuning en in afstemming met vragen op andere leefgebieden geholpen worden? 	<p>Ontwikkelopgaven</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. We realiseren een heldere³ toegang voor Zorg en welzijn zodat inwoners weten waar ze vragen kunnen stellen en professionals doorverwijzen naar één van de toegangen als dat nodig is. 2. We werken integraal: in samenhang en afstemming met vragen en hulp van de inwoner op andere leefgebieden. We zijn hierin lerende en ontwikkelen die werkwijze met de sociale teams⁴ en het netwerk door. 3. We verbreden de samenwerkwijze⁵, van de proeftuin Ruwaard in de wijken en kernen van Oss. 4. We werken voor jongeren vanaf 16,5 jaar integraal samen met BJG en Jongerenconsulenten Participatiewet voor betere overgang 18 – 18 + 5. In samenwerking met afdeling inkoop onderzoeken we of - en welke algemene voorzieningen een kansrijke aanvulling op ons ondersteuningsaanbod zijn.

³ De rekenkamer commissie constateert in haar rapport Vindbaarheid en beschikbaarheid Jeugdhulp Oss (11-2018) dat op dit moment inwoners en professionals verwarring ervaren rondom het begrip "toegang" dat gebruikt wordt voor het loket tot ondersteuning, de ondersteuning zelf en de vindplaatsen als sociaal team huisartsen.

⁴ In de sociale teams nemen deel: Individueel- en collectief werker Ons Welzijn, Wijkverpleegkundige en Consulenten Wmo, - werk en inkomen en - schuldhulpverlening en waar nodig in verbinding met huisartsen, GGZ of andere expertise per wijk.

⁵ Met de samenwerkwijze werken we vanuit de leefwereld van de inwoner met als doel dat de inwoner met een vraag een passend antwoord of oplossing hiervoor vindt en meer welbevinden ervaart. Het accent ligt op wat de inwoner zelf wil en (met het netwerk) kan. De inwoner blijft probleemeigenaar en onderdeel van het proces en de verdere aanpak. De aanpak moet financieel haalbaar en duurzaam blijven.

<p>3.</p>	<p>Voor inwoners met psychische kwetsbaarheid organiseren we een vangnet</p> <p>Een groot deel van inwoners met een psychische kwetsbaarheid woont gewoon thuis. We streven er ook naar dit zo te houden. Een deel van deze inwoners heeft hier ondersteuning bij nodig, vaak gericht op meerdere leefgebieden. Als zelfstandig wonen tijdelijk niet mogelijk is, zijn gekozen interventies er zo veel mogelijk op gericht dat iemand weer terug naar zijn eigen huis kan. Om deze reden is het van belang dat de hulp en ondersteuning begint in de eigen omgeving van de inwoner en van hieruit vorm krijgt. Hiervoor organiseren we op lokaal niveau de lichte hulp en ondersteuning en zetten we instrumenten in die dit ondersteunen.</p> <p>Wanneer een inwoner met een psychische kwetsbaarheid specialistische ondersteuning nodig heeft, tijdelijk niet zelfstandig kan wonen of zelf niet kan zorgen voor een dak boven het hoofd is er regionaal een palet van specialistische opvang- en ondersteuningsvarianten beschikbaar. De gemeente Oss is in ieder geval tot 2021 centrumgemeente voor de organisatie en uitvoering van dit regionaal palet</p> <p><u>Vraag:</u> Hoe zorgen we lokaal, samen met andere partijen, voor een goede aansluiting van het Wmo beleid op meer complexe zorgvragen?</p>	<p>Ontwikkelopgaven:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. We ontwikkelen met partners preventieve activiteiten op het gebied van GGZ en verslavingszorg inclusief nazorg (o.a. signalering, toeleiding naar hulp en ondersteuning, ondersteuning van naasten, voorkomen van uithuiszettingen); 2. We maken met de partners afspraken over op- en afschalen zorg- en veiligheidsmaatregelen (escalatiemodel AVE); 3. We implementeren de Wet verplichte GGZ (WvGGZ); 4. We zetten onafhankelijke cliëntondersteuning en ervaringsdeskundigheid in; 5. We creëren draagvlak voor sociale inclusie in de wijk en inclusieve basisvoorzieningen in de wijk ; 6. We maken prestatieafspraken met wooncorporaties over voldoende geschikte woningen en onderzoeken welke andere mogelijkheden er zijn.
	<p>Financiële vraagstukken</p> <p>Voor alle drie de thema's is het van belang om de uitvoering en uitgaven in de Wmo op een verantwoorde manier te beheersen.</p> <p>We zien dat er een stijgende vraag naar Wmo voorzieningen is. Dit veroorzaakt een toenemende druk op de toegang en toenemende kosten. Ook zien we in de Wmo monitor bij de gemeente Oss een grotere inzet van zwaardere indicaties en extra maatwerk dan bij de andere gemeenten in onze samenwerkingsregio.</p> <p><u>Vraag:</u> Hoe zorgen we ervoor dat we de uitgaven en personele inzet in de Wmo op een verantwoorde manier kunnen beheersen?</p>	<p>Ontwikkelopgave</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. We onderzoeken de trends en risico's van de stijgende vraag en inzet van voorzieningen binnen de Wmo zodat we meer inzicht krijgen in de oorzaak en richting om daarmee om te gaan.

Uitvoering lokale ontwikkelagenda Wmo

Zoals gezamenlijk geconstateerd op 15 mei is de Wmo breed, divers en complex. Er zijn diverse factoren die impact hebben op onze lokale Wmo, en waar we, vanuit Oss, weinig tot geen invloed op hebben. Die factoren zorgen er mede voor dat de druk op de Wmo groot is. Maar, we weten ook heel goed wat we willen en belangrijk vinden in Oss: *‘Samen zorgen dat inwoners uit Oss goede ondersteuning krijgen op het terrein van welzijn en maatschappelijke ondersteuning, met een sterke basis van betrokken inwoners, met aanvullende (tijdelijke) ondersteuning voor onze inwoners waar nodig en een vangnet voor inwoners met psychische kwetsbaarheid’.*

Met de lokale ontwikkelagenda Wmo geven we sturing om zo goed mogelijk, binnen de dynamiek van (landelijke) veranderingen) te kunnen blijven zorgen voor een goede ondersteuning van onze inwoners vanuit de Wmo. We doen dit vanuit de ‘bedoeling’ passende ondersteuning te bieden, die in principe tijdelijk, zo dichtbij als mogelijk en zo eenvoudig als mogelijk is.

Als vervolg op deze opinienota werken we de ontwikkelagenda verder uit met een uitvoeringplan waarin we concrete doelen stellen om gewenste resultaten te bereiken. Deze stukken zullen ter kennisname aan de raad worden gestuurd.

Bijlage 1: Wettelijke taken Wmo

Het gemeentebestuur draagt zorg voor de maatschappelijke ondersteuning. Het gemeentebestuur draagt zorg voor de kwaliteit en de continuïteit van de voorzieningen. Gericht op:

- de sociale samenhang, de toegankelijkheid van voorzieningen, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente te bevorderen
- de verschillende categorieën van mantelzorgers, en vrijwilligers, zoveel mogelijk in staat te stellen hun taken als mantelzorger of vrijwilliger uit te voeren
- te voorkomen dat ingezetenen op maatschappelijke ondersteuning aangewezen zullen zijn
- algemene voorzieningen te bieden aan ingezetenen die maatschappelijke ondersteuning behoeven;
- maatwerkvoorzieningen te bieden ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie aan ingezetenen van de gemeente die daartoe op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit hun sociale netwerk niet of onvoldoende in staat zijn.

Bijlage 2: Coalitieakkoord m.b.t. Wmo

In het coalitieakkoord staat: 'We zien dat na de decentralisaties het er voor de burgers nog niet altijd beter op is geworden. Mensen ervaren het nog te vaak als lastig om de juiste hulp of zorg te krijgen. De nieuwe systemen en werkmethoden zijn nog niet altijd goed genoeg op elkaar afgestemd. ... Ook het zorggebruik stijgt in sommige sectoren (jeugdzorg/Wmo), terwijl de beschikbare budgetten daar niet toereikend voor zijn.'

En ook: 'Mee kunnen doen in de maatschappij is een grote meerwaarde in een leven; dit is en blijft de grote opgave in het sociaal domein. Een brede benadering vinden we daarbij nodig: goede afstemming tussen zorg, ondersteuning, onderwijs, participatie, veiligheid en wonen.'

Bijlage 3: Algemene voorzieningen, Algemeen gebruikelijke voorzieningen en Maatwerkvoorzieningen

Onder algemene voorzieningen verstaan we de voorzieningen waarvoor je geen indicatie nodig hebt. In Oss hebben we hiervoor onder andere onze inloop- en huiskamervoorzieningen, maar ook de het sportaanbod van het Sec en het jeugdwerk, de diensten die Ons welzijn biedt zoals maaltijdvoorzieningen enz.

Binnen de Wmo onderscheiden we algemene voorzieningen, algemeen gebruikelijke voorzieningen en maatwerkvoorzieningen.

Algemene voorziening

Een algemene voorziening is het aanbod van diensten of activiteiten dat, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk is en dat is gericht op maatschappelijke ondersteuning. Een algemene voorziening is een voorziening die snel,

tijdelijk en incidenteel voor iedereen beschikbaar is op het moment dat hulp nodig is en kan, afhankelijk van de omstandigheden tot het vereiste maatwerk leiden. Als de gemeente een goede oplossing kan bieden met een algemene voorziening, dan komt iemand niet in aanmerking voor een individuele voorziening (maatwerkvoorziening). De gemeente mag een bijdrage vragen voor het gebruik van deze algemene voorziening.

Algemeen gebruikelijke voorziening

Een voorziening kan als algemeen gebruikelijk kan worden aangemerkt als a) een voorziening niet speciaal bedoeld is voor mensen met een beperking én b) in de reguliere handel verkrijgbaar is én c) in prijs vergelijkbaar is met soortgelijke producten.

Maatwerkvoorziening

Een maatwerkvoorziening is een op behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van zorg en diensten Zvw (bijv. verpleging en persoonlijke verzorging); hulpmiddelen, woningaanpassing en andere maatregelen ten behoeve van o.a. de zelfredzaamheid. Een maatwerkvoorziening is dus afgestemd op de behoeften en omstandigheden van een specifieke persoon. Een maatwerkvoorziening is geen medische hulp.

Enkele voorbeelden van maatwerkvoorzieningen zijn:

- vervoersvoorziening;
- vervoer in de regio (voor mensen die slecht ter been zijn en niet met het openbaar vervoer kunnen reizen);
- individuele begeleiding;
- beschermde woonplek;
- dagbesteding op maat;
- aanpassingen in de woning (bijvoorbeeld een traplift of een verhoogd toilet).
- rolstoel;
- respijtzorg;
- ondersteuning van mantelzorgers;
- huishoudelijke hulp (zoals hulp bij het opruimen, schoonmaken en ramen zemen).

Een maatwerkvoorziening is een individuele voorziening aanvullend op wat iemand zelf kan bijdragen, en vormt samen met de inzet van eigen kracht of, indien van toepassing gebruikelijke zorg of mantelzorg een samenhangend ondersteuningsaanbod, ofwel maatwerk.

Bijlage 4: Speerpunten Regionaal beleidskader Wmo 2020-2023

Onze 9 speerpunten bij de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning:

1. We willen een inclusieve samenleving zijn waar iedereen er bij hoort en mee kan doen

Meedoen is misschien niet voor iedereen vanzelfsprekend. Maar we kijken naar wat inwoners wel zelf kunnen en wat zij zelf samen met hun sociale netwerk, in buurten en wijken, kunnen oplossen. We houden rekening met de mogelijkheden, talenten en eigen regie van onze inwoners. Met dit speerpunt sluiten we aan bij de uitgangspunten van het VN-verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap⁶ en bij de definitie van positieve gezondheid⁷.

2. De mogelijkheden van inwoners staan centraal

We gaan zoveel mogelijk uit van de eigen kracht van inwoners en stimuleren en activeren deze eigen kracht. Dus: 'zorgen dat' in plaats van 'zorgen voor'.

3. Ondersteuning zo dichtbij, eenvoudig en tijdelijk mogelijk

Ondersteuning moet zo dichtbij, eenvoudig en tijdelijk mogelijk zijn (bij voorkeur in en door de eigen omgeving). Hierdoor is ondersteuning toegankelijk, laagdrempelig, maar is ook vroeg signalering en preventie mogelijk. Hoe sterker de nulde lijn, hoe sneller we ondersteuning kunnen inzetten, opschalen of afschalen.

4. Eigen verantwoordelijkheid – sociale verantwoordelijkheid – professionele verantwoordelijkheid

We zien de verantwoordelijkheid voor maatschappelijke ondersteuning als volgt: eigen verantwoordelijkheid → sociale verantwoordelijkheid → professionele verantwoordelijkheid. Dit betekent dat als iemand niet meer op eigen kracht of in eigen regie mee kan doen, we kijken of het sociale netwerk kan bijdragen aan de oplossing. Wanneer het sociale netwerk niet aanwezig is, niet versterkt kan worden of overbelast dreigt te raken, dan schakelen we informele of professionele (maatschappelijke) ondersteuning in. De invulling van deze ondersteuning kan per persoonlijke situatie verschillen. Dat noemen we maatwerk. De verschillende vormen van ondersteuning kunnen naast elkaar bestaan.

5. Burgerinitiatieven: inzetten op het zelf oplossend vermogen van de samenleving

De kracht van onze inwoners bepaalt de kracht van de gemeenschap en de kwaliteit van onze samenleving. We geven ruimte aan burgerinitiatieven, ondersteunen deze waar nodig en zorgen voor een goede verbinding tussen initiatieven.

6. Wederkerigheid

⁶ Toegankelijkheid en uitvoering geven aan het **VN verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap** is de basis van het beleid en de uitvoering in de Wmo 2015 en Jeugdwet. We concentreren ons in het sociale domein op inwoners die het niet alleen op eigen kracht kunnen doen. We willen dat iedereen mee kan doen.

⁷ Definitie **positieve gezondheid**: 'Gezondheid is het vermogen van mensen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven (Huber 2012)'

In het Wmo beleid nemen we als uitgangspunt dat mensen bovenal als mens mee willen doen, gezien willen worden en nuttig willen zijn. En dat het Wmo beleid erop gericht is de zelfregie en 'samenregie' van mensen te versterken. En dat als mensen niet het vermogen hebben om dit zelfstandig te doen ze ondersteund worden.

Een samenleving waarin mensen zichzelf kunnen redden en samenredzaam zijn is een gedeelde verantwoordelijkheid van ons allemaal. Daarom vragen we bij maatschappelijke ondersteuning ook welke bijdrage de inwoner kan bieden aan zijn (nabije) omgeving. We stimuleren met wederkerigheid dat mensen vanuit hun mogelijkheden en talenten een bijdrage leveren in hun omgeving. Zo vergroten we de samenredzaamheid: het vermogen van mensen om zich zoveel mogelijk te redden met behulp van familie, burens, vrienden en vrijwilligers.

7. Formele en informele ondersteuning doen het samen

De druk op de samenleving neemt toe door onder andere de vergrijzing, het wegvallen van vangnetten (verzorgingshuisplekken) en bezuinigingen (bijvoorbeeld op de GGZ). Hierdoor neemt het beroep op mantelzorgers en vrijwilligers toe. Samenwerking tussen formele en informele ondersteuning is (nog) lang niet altijd vanzelfsprekend, maar wel noodzakelijk om de ondersteuning betaalbaar te houden.

8. Integraal denken en doen tussen domeinen en partners

De complexiteit van de samenleving neemt toe, zo ook de vragen en problemen van onze inwoners. We zien dat ondersteuning op steeds meer terreinen (tegelijk) nodig is: welzijn, participatie, ontmoeten, acceptatie, integratie, werk, wonen, veiligheid. Dan is integrale samenwerking binnen het sociale domein onmisbaar. Het vraagt niet persé om integraal beleid, maar wel om op inwonerniveau en op onderwerp deze samenwerking vorm te geven: dichtbij en op maat. In de wijk, in de Toegang en bij zorgaanbieders.

9. Preventie in het sociaal domein⁸

Met preventie proberen we problemen te voorkomen door deze zo vroeg mogelijk op te merken en aan te pakken. Zo voorkomen we dat de problemen van inwoners ontstaan of verergeren, kunnen we het gebruik van voorzieningen op de langere termijn beperken en kunnen we de ondersteuningsvoorzieningen in de toekomst beschikbaar en toegankelijk houden.

⁸ **Preventie in het sociaal domein**

De Wmo verstaat onder preventie alles wat ertoe leidt dat zwaardere zorg kan worden voorkomen. Ook is in de Wmo vastgelegd dat respijtzorg aan mantelzorgers kan worden aangeboden om uitval/overbelasting van de mantelzorg te voorkomen en te zorgen dat er minder vaak zwaardere 'formele' zorg voor cliënten nodig is.

Wie is waarvoor verantwoordelijk bij preventie binnen de Wmo?

- Burger: moet eigen kracht en mogelijkheden sociaal netwerk benutten.
- Gemeenten: moeten passende ondersteuning bieden en maatwerk waarmee de burger in staat wordt gesteld thuis te blijven wonen.
- Aanbieder: moet ondersteuning van goede kwaliteit verlenen. Dit houdt in: veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht. Afgestemd op de reële behoefte van de cliënt en op andere vormen van zorg of hulp die de cliënt ontvangt.

Welke preventieve activiteiten kunnen onder de Wmo vallen?

- Begeleiding: activiteiten gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie van de cliënt opdat hij zo lang mogelijk in zijn leefomgeving kan blijven.
- Maatschappelijke ondersteuning, evenals voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.
- Woningaanpassingen.
- Helpen van mantelzorgers en vrijwilligers.
- Bevorderen sociale samenhang, toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten, veiligheid en leefbaarheid gemeenten bevorderen.
- Voorkomen dat ingezetenen op maatschappelijke ondersteuning aangewezen raken.